

**UCHWAŁA NR XVII/295/25
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 26 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2024 rok

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107 z późn. zm.) i w związku z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz.49)

**Rada Miasta Katowice
uchwala:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z efektów pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wyznaczonego na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za 2024 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Łukasz Borkowski

Załącznik do uchwały Nr XVII/295/25
Rady Miasta Katowice
z dnia 26 czerwca 2025 r.

**SPRAWOZDANIE
Z EFEKTÓW PRACY ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
ZA 2024 ROK**

SPIS TREŚCI

I. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 r. w Katowicach	3
II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	13
III. Koszt realizacji zadań organizatora pieczy zastępczej w 2024 r.	15
IV. Podsumowanie	16

I. REALIZACJA ZADAŃ ORGANIZATORA RODZINNEJ PIELCZY ZASTĘPCZEJ W 2024 ROKU W KATOWICACH

Organizatorem rodzinnej pielczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pielczy zastępczej, na podstawie art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pielczy zastępczej

Z dniem 1 stycznia 2012 r. Zarządzeniem nr 621/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. oraz zmieniającym je Zarządzeniem nr 1343/2013 z dnia 25 stycznia 2013 r., Prezydent Miasta Katowice wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na organizatora rodzinnej pielczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pielczy zastępczej należy m.in. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach realizował zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pielczy zastępczej, w szczególności zadania organizatora rodzinnej pielczy zastępczej wynikające z art. 76 ust. 4, takie jak:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Jednym z zadań powiatu w zakresie rozwoju systemu pielczy zastępczej jest tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych. W 2024r. podejmowano szereg działań mających na celu integrację środowiska katowickich rodzin zastępczych i wsparcie ich funkcjonowania. Ponadto wiele działań nakierowanych było na promowanie idei rodzicielstwa zastępczego wśród mieszkańców naszego miasta.

W 2024 r. Zespół ds. Rodzinnej Pielczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach do realizacji tego celu wykorzystywał różnorodne dostępne środki komunikacji i przekazu, takie jak:

- ✓ spotkania Kawiarenki dla rodzin zastępczych, której celem była integracja i stworzenie przestrzeni do wymiany doświadczeń między katowickimi rodzinami zastępczymi;
- ✓ obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Miejskim Domu Kultury „Koszutka” w Katowicach i wymiana doświadczeń;
- ✓ piknik z okazji Dnia Dziecka zorganizowany przez Zespół ds. Rodzinnej Pielczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach we współpracy ze Żłobkiem Miejskim w Katowicach;
- ✓ udział w wizycie studyjnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gdyni. Celem wizyty studyjnej była wymiana dobrych praktyk w zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego.

W 2024 r. przygotowana została kolejna edycja kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego pod nazwą „Podaruj dzieciom nadzieję na nowy dom”, której realizatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, przy wsparciu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice. Inauguracja kampanii odbyła się dnia 24.06.2024 r. podczas briefingu prasowego, w którym uczestniczyli Wiceprezydent Miasta Katowice, reprezentanci katowickich rodzin zastępczych, Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach oraz Główny Specjalista Zespołu ds. Rodzinnej Pielczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

W 2024 r. w ramach kampanii zrealizowano następujące działania:

- ✓ promocja rodzicielstwa zastępczego w galerii handlowej Silesia City Center przez pracowników MOPS;
- ✓ w informatorze miejskim „Nasze Katowice” został zamieszczony artykuł „Podaruj dzieciom nadzieję na dom”, zachęcający mieszkańców Katowic do pełnienia roli rodziny zastępczej;

- ✓ TVP 3 Katowice przygotowało na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej spot promujący ideę rodzicielstwa zastępczego. Spot był emitowany na antenie TVP 3 Katowice oraz został zamieszczony w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach;
- ✓ promowano ideę rodzicielstwa zastępczego podczas pikniku z okazji „Święta Giszowca” zorganizowanego przez Miejski Dom Kultury "Szopienice-Giszowiec" w Katowicach;
- ✓ w Katowickim Informacyjnym Serwisie SMS, zamieszczono informację dotyczącą prowadzonej kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze;
- ✓ w 3 centrach przesiadkowych w infokioskach eksponowana była reklama promująca rodzicielstwo zastępcze;
- ✓ w Parku Alojzego Budnioka w Katowicach odsłonięta została rzeźba „Beboczej rodziny zastępczej”, na postumencie której umieszczono hasło kampanii. W bliskim sąsiedztwie zasadzone zostało również drzewo (klon) jako symbol rodzicielstwa zastępczego;
- ✓ na 4 autobusach należących do PKM Katowice eksponowana była reklama typu city side;
- ✓ wystosowano pismną prośbę do Żłobka Miejskiego, katowickich przedszkoli, szkół oraz podmiotów działających w obszarze edukacji i sportu o włączenie się we wsparcie kampanii (wsparcie poprzez wykorzystanie plakatów i ulotek, upowszechnianie informacji na spotkaniach/zebraniach z rodzicami, zamieszczenie materiałów promocyjnych na stronach www., w mediach społecznościowych, ekspozycję w miejscach ogólnodostępnych oraz o upowszechnianie informacji o kampanii w ramach spotkań/zebrań z udziałem pracowników, interesariuszy, a także podczas wydarzeń plenerowych, imprez i innych wydarzeń).

Inne działania wspierające rodziny zastępcze zrealizowane w 2024 r. :

- ✓ bezpłatne wejście dla rodzin zastępczych i dzieci na przedstawienie „Bajkowe zakończenie lata” w Filharmonii Śląskiej;
- ✓ udział rodziny zastępczej w szkoleniu pt. „Kurs udzielania pierwszej pomocy małym dzieciom”, którego organizatorem było Stowarzyszenie „Wspólnie w przyszłość”;
- ✓ bezpłatne wejście dla rodzin zastępczych i dzieci na musical pt. „Pilot i Mały Książę” w Katowice Miasto Ogrodów;
- ✓ spotkanie świąteczne dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2024 r. stale dostępna była informacja na temat warunków jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziny zastępczą. Osoby odwiedzające stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mogły uzyskać podstawowe informacje na temat procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz przysługujących rodzinom zastępczym i dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych świadczeń. Statystyki dotyczące odsłon strony internetowej MOPS dotyczącej rodzicielstwa zastępczego wskazują, że w 2024 r. było 721 odsłon ww. strony internetowej. Największą liczbę wyświetleń strony zanotowano w marcu, lipcu oraz wrześniu 2024 r.

L.p.	Nazwa wskaźnika	2024
1.	Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS	721
2.	Liczba wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze	4

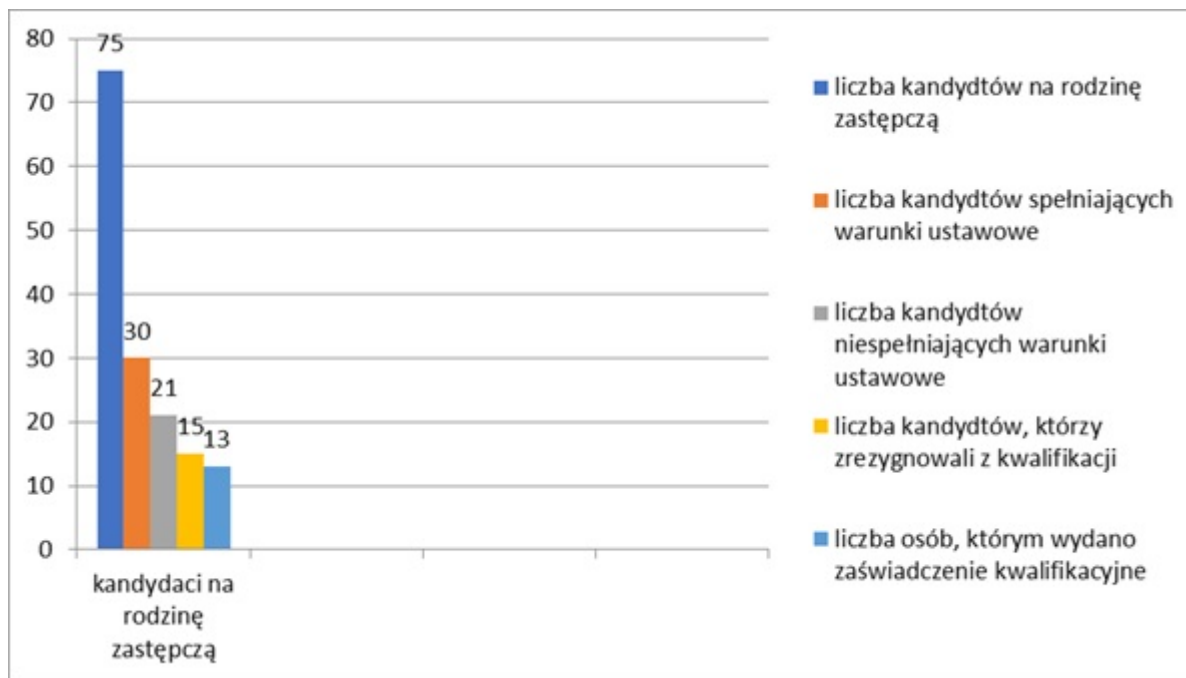
2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię w spełnianiu warunków i oceną predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.

Proces kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej polega w pierwszej kolejności na ocenie spełniania ustawowych warunków, określonych szczegółowo w art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej, co zostało potwierdzone w formie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej sporządzanej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Po uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego o zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, uzyskaniu opinii o posiadanych predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz spełnieniu warunków wynikających z art. 42 ustawy, kandydaci kierowani są na szkolenie.

Wykres 1 – dane dotyczące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Spośród 75 kandydatów 9 osób będzie opiniowanych w 2025 r. i obecnie nie ma możliwości stwierdzenia, czy spełniają warunki do utworzenia rodziny zastępczej.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny, zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez ministra właściwego do spraw rodziny.

W 2024 r. realizowane były następujące szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze:

✓ szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe

Szkolenie prowadzone było przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich. Odbyły się 2 szkolenia, w których wzięło udział **21 osób**, wszyscy uczestnicy ukończyli szkolenia z wynikiem pozytywnym.

✓ szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowo ustanowionych przez sąd rodzin zastępczych spokrewnionych

Szkolenie prowadzone było przez pracowników merytorycznych Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Celem szkolenia było przygotowanie uczestników do pełnienia roli rodziny zastępczej, w tym do radzenia sobie z problemami dzieci i lepszego rozumienia ich potrzeb, a także dostarczenie rodzinom podstawowej wiedzy prawnej z zakresu pieczy zastępczej i prawa rodzinnego. Szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione było realizowane w formie grupowej, w dwóch edycjach – wiosennej i jesiennej. W 2024 r. odbyło się **12** spotkań grupowych z uczestnikami szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowo ustanowionych rodzin zastępczych spokrewnionych. Szkolenie rozpoczęło **15** osób (11 rodzin), a ukończyło z wynikiem pozytywnym **12** osób (8 rodzin). Ponadto 1 osoba (1 rodzina) ukończyła szkolenie w trybie indywidualnym.

L.p.	Nazwa organizatora szkolenia	Liczba osób, które ukończyły szkolenie na rodziny zastępcze spokrewnione	Liczba osób, które ukończyły szkolenie na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe
1.	Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS	16*	-
2.	Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa 'Nowy Dom'	-	21**

* z wynikiem pozytywnym ukończyło szkolenie 13 osób

** z wynikiem pozytywnym ukończyło szkolenie 21 osób

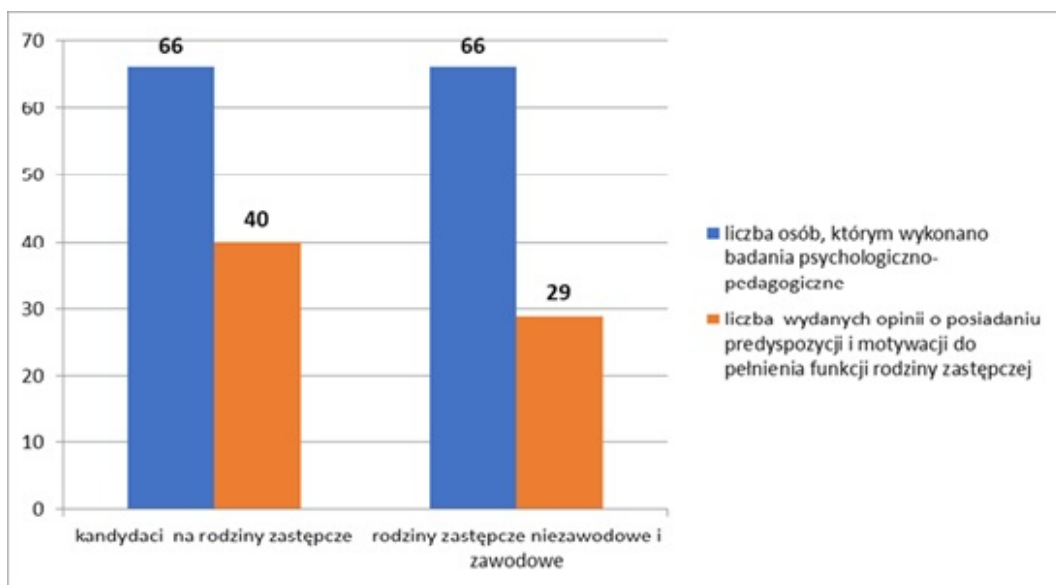
3a. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka.

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje oraz motywacje do pełnienia tej funkcji zostały potwierdzone opinią psychologa.

W 2024 r. badania psychologiczne funkcjonujących rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych zastępczych były prowadzone przez psychologów zatrudnionych w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na podstawie badań psychologicznych dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej wykonywanych raz na dwa lata, sporządzana była opinia określająca predyspozycje i motywacje rodziców zastępczych do dalszego pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej.

Wykres 2 – przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych w celu określenia motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

4. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

W 2024 r. miasto Katowice nie prowadziło placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, w związku z powyższym nie realizowano zadań określonych w tym punkcie.

5. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach co roku opracowują tematy szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych oraz sporządzają harmonogramy szkoleniowe na podstawie zgłaszanych przez rodziny zastępcze potrzeb szkoleniowych.

W 2024r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadził następujące szkolenia:

- a) szkolenie pt. **„Wspieranie dziecka ze spektrum autyzmu”**, którego celem było nabycie i usystematyzowanie wiedzy uczestników na temat zaburzeń ze spektrum autyzmu oraz współwystępujących trudności i potrzeb dzieci, w tym zaburzeń sensorycznych, trudności w komunikacji oraz potrzeb stymulacji. Ponadto uczestnicy nabyli praktycznych umiejętności w zakresie wspierania rozwoju dziecka ze spektrum autyzmu, zaspokajania jego potrzeb oraz usprawnienia komunikacji pomiędzy dzieckiem a opiekunem.
- b) cykl pięciu spotkań szkoleniowych pt. **„Doskonalenie umiejętności wychowawczych - wybrane trudności nastolatków 10-18 lat”**, którego celem było zwiększenie świadomości rodziców na temat problemów, z którymi najczęściej spotykają się adolescenty, a także rozwój umiejętności wychowawczych, komunikacyjnych i radzenia sobie ze stresem. Ważną częścią programu była nauka budowania silnych i zdrowych relacji emocjonalnych między rodzicami a dziećmi. Uczestnicy zdobyli umiejętności efektywnej komunikacji oraz wiedzę na temat dojrzewania, tożsamości dzieci, radzenia sobie z kryzysami emocjonalnymi i stresem.
- c) szkolenie pod tytułem **„Uzależnienia behawioralne”**, którego cele obejmowały nabycie i usystematyzowanie wiedzy uczestników w temacie uzależnień behawioralnych dzieci i młodzieży. Adresaci szkolenia nabyli umiejętności praktyczne w zakresie przyczyn i rozpoznawania, interwencji i profilaktyki uzależnień w pracy z dziećmi.

W 2024 r. w przeprowadzonych szkoleniach uczestniczyło łącznie **19 osób** (17 rodzin zastępczych).

6. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.

1. Rodziny pomocowe:

W 2024 r. zawarto umowy z **12** rodzinami pomocowymi, które sprawowały opiekę nad dziećmi z zawodowych rodzin zastępczych w okresie, kiedy rodziny korzystały z przysługującej im przerwy w sprawowaniu pieczy.

2. Objęcie rodzin zastępczych wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej:

W 2024r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał **29** koordynatorów, którzy współpracowali z **289** rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, niezawodowymi i zawodowymi.

Do najważniejszych zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należało w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnienie rodzinom zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

3. Grupy wsparcia dla rodzin zastępczych

W 2024r. rodziny zastępcze mogły uczestniczyć w spotkaniach następujących grup wsparcia:

- ✓ **grupie wsparcia dla spokrewnionych rodzin zastępczych** – prowadzonej przez psychologa oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach (odbyło się 7 spotkań dla 4 uczestników);
- ✓ **grupie wsparcia dla niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych** - prowadzonej przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich (3 godzinne spotkania raz w miesiącu dla 12 uczestników).

Głównym celem grup wsparcia było uzyskiwanie i dzielenie się wsparciem w pełnieniu funkcji rodzica zastępczego, doskonalenie umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z emocjami w sytuacjach napięcia, inicjowania i wzmacniania pozytywnych zmian w systemie rodzinnym, zapobieganie wyczerpaniu i wypaleniu oraz wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów opiekuńczo-wychowawczych.

7. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.

W 2024 r. żadna rodzina zastępcza nie skorzystała z pomocy wolontariuszy.

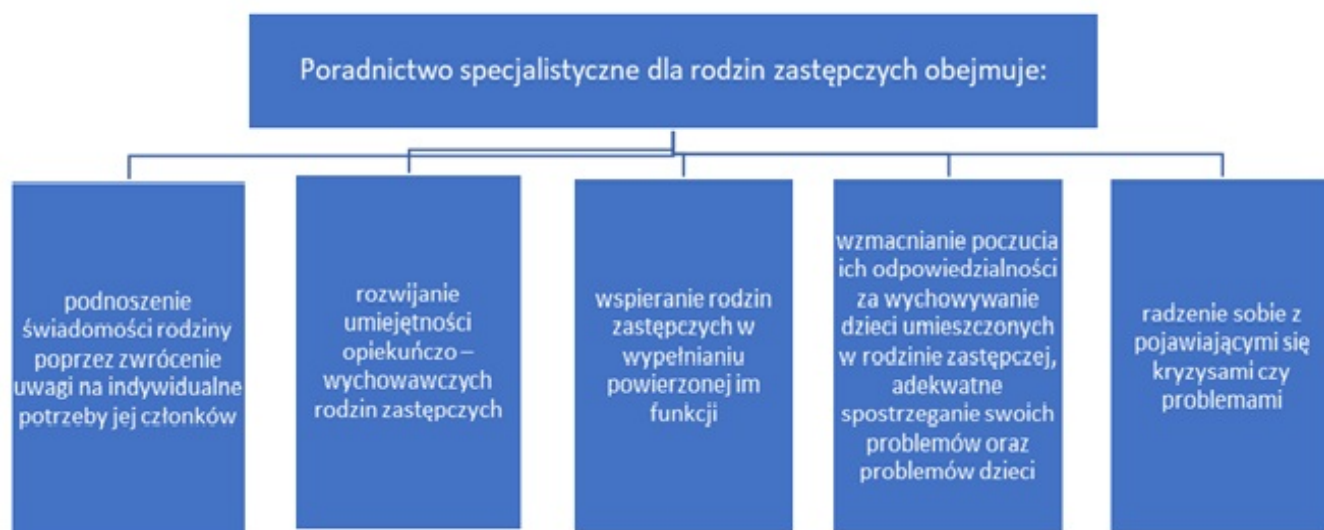
8. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.

Systematyczna współpraca ze szkołami, przedszkolami, ośrodkami pomocy społecznej i innymi placówkami ma na celu zgromadzenie informacji o sytuacji socjalno-bytowej, zdrowotnej, dydaktycznej dzieci, jak również sytuacji socjalno-bytowej rodziców naturalnych, władzy rodzicielskiej i alimentów, by na podstawie zgromadzonych dokumentów ocenić możliwość powrotu dzieci do rodziców naturalnych. Na podstawie zgromadzonych dokumentów są przygotowywane oceny rodziny zastępczej i oceny sytuacji dziecka, które są przekazywane do Sądu Rodzinnego.

9. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych z terenu Katowic realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniający wykwalifikowaną kadrę merytoryczną psychologów i pedagoga. W ramach poradnictwa diagnozowano problemy rodzin zastępczych, ich zasoby i bariery oraz udzielano specjalistycznego wsparcia, w tym pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych:

Poradnictwo specjalistyczne dla młodzieży z pieczy zastępczej nastawione było na:

- ✓ wzrost umiejętności planowania swojej przyszłości
- ✓ naukę budowania celów życiowych poprzez wykorzystywanie własnych zasobów.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach każdorazowo informowali rodziny zastępcze o możliwości skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów. Ponadto psychologowie i pedagodzy w/w Zespołu często towarzyszyli koordynatorom w wizytach w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej, udzielając im wówczas bezpośredniego porad.

L.p.	Nazwa wskaźnika	2024
1.	liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych	701

10. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.

Rodziny Zastępcze, które zgłaszały potrzebę uzyskania pomocy prawnej, mogły skorzystać z porad prawnych udzielanych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach.

L.p.	Nazwa wskaźnika	2024
1.	Liczba rodzin zastępczych, którym udzielono porad prawnych (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego)	44

11. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich w Katowicach, informując o całokształcie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Po sporządzeniu oceny sytuacji dziecka formułowano na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego jego pobytu w pieczy zastępczej, a następnie przekazywano ją do właściwego sądu.

L.p.	Nazwa wskaźnika	2024
1.	Liczba przeprowadzonych ocen sytuacji dziecka	619
	w tym:	
	- stwierdzających brak zasadności dalszego pobytu dziecka w dotychczasowej pieczy zastępczej	-
	- w zawodowych rodzinach zastępczych	127

12. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę.

Kandydaci zgłaszający gotowość do pełnienia funkcji rodziny niezawodowej i zawodowej przechodzą proces kwalifikacyjny. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej wraz z psychologiem Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach na podstawie zebranych informacji i dokumentów sporządza diagnozę – ocenę sytuacji rodziny.

Elementem procesu opiniowania kandydatów na rodziny zastępcze jest przeprowadzenie badań pedagogiczno-psychologicznych określających predyspozycje i motywację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Badania pedagogiczno-psychologiczne wykonywane są przez psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Po uzyskaniu opinii o spełnianiu warunków wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci kierowani są na szkolenie na podstawie programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Spokrewnione, niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze objęte są wsparciem rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów i pedagoga Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, objęci są pomocą i wsparciem pracowników socjalnych Terenowych Punktów Pomocy Społecznej, asystentów rodziny Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, poradnictwem specjalistycznym pracowników Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

13. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W 2024 r. koordynatorzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzili analizę sytuacji osobistej, rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej i majątkowej 60

rodzin (42 osoby), deklarujących wolę ubiegania się o ustanowienie ich rodziną zastępczą. Z udziału w procesie kwalifikacyjnym na różnym jego etapie zrezygnowało 15 kandydatów. Było to spowodowane między innymi chęcią sprawowania opieki nad dzieckiem w formie powierzenia go w pieczę bez ustanawiania rodziny zastępczej, deklaracją przejęcia opieki nad dzieckiem przez jego dalszą rodzinę, sytuacją zdrowotną kandydatów, sprawami osobistymi, deklaracją możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez rodziców naturalnych przy ich odpowiednim wsparciu oraz motywacją adopcyjną.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzali opinie oraz gromadzili dokumentację w celu potwierdzenia spełniania warunków, wynikających z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom przebywającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, które:

- ✓ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- ✓ nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- ✓ wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- ✓ nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- ✓ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia, wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- ✓ przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, umożliwiające dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb, w tym rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego; właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań; wypoczynku i organizacji czasu wolnego,
- ✓ nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Ponadto pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej może być powierzone wyłącznie osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba, tworząca tę rodzinę, musi wykazać stałe źródło dochodów.

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje oraz motywacje do pełnienia tej funkcji zostały potwierdzone opinią psychologa.

W 2024 roku psycholodzy i pedagog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonywali badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, a na ich podstawie sporządzano opinię psychologiczno-pedagogiczną.

L.p.	Nazwa wskaźnika	2024
1.	Liczba wydanych opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	40
2.	Liczba kandydatów, którym wykonano badania psychologiczno-pedagogiczne	66

14. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

Rodzinom zastępczym oferowana była praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo, w tym prawne, psychologiczne i pedagogiczne w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Dziale ds. Rodzin z Dziećmi, Centrum Poradnictwa Specjalistycznego, Metodyki i Strategii oraz w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Rodziny informowane były o działających organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Wszystkie zawodowe rodziny zastępcze objęte są opieką oddzielnie wyznaczonego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

14a. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

Koordynatorzy mają możliwość stałego podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, zespołach konsultacyjnych, superwizjach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach oraz proponowanych przez podmioty zewnętrzne. Udział w szkoleniach podniósł kompetencję pracowników oraz pozwolił na wymianę doświadczeń zawodowych.

15. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej składa staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy.

16. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W 2024 r. do Śląskiego Ośrodka Adopcyjnego w Katowicach zgłoszono:

- 1 dziecko z spokrewnionej rodziny zastępczej
- 8 dzieci z niezawodowych rodzin zastępczych
- 19 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych.

W przypadku dzieci ze spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych, koordynatorzy nie wskazywali na zasadność przysposobienia. Zgodnie z decyzją komisji kwalifikacyjnej Śląskiego Ośrodka Adopcyjnego w Katowicach oraz Ośrodka Adopcyjnego i Pieczy Zastępczej „Szansa” w Bytomiu, wszystkie dzieci zgłoszone z zawodowych rodzin zastępczych zostały zakwalifikowane do przysposobienia. Natomiast tylko 1 dziecko z niezawodowej rodziny zastępczej zostało zakwalifikowane do przysposobienia.

17. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

W przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2024 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał na podstawie umów zleceń **18 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym**. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie **27,70 zł** (I półrocze) i **28,10 zł** (II półrocze) brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwałe sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza była z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprząatanie mieszkania, drobne zakupy, inne prace pomocnicze. W 2024 r. na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym. przeznaczono **644 862,40 zł**.

Ponadto w 2024 r. zawarto umowy z **12 rodzinami pomocowymi**, które sprawowały opiekę nad dziećmi z zawodowych rodzin zastępczych w okresie, kiedy rodziny korzystały z przysługującej im przerwy w sprawowaniu pieczy lub z innych przyczyn nie mogły sprawować opieki (np. z powodu choroby). Na wynagrodzenia dla rodzin pomocowych przeznaczono **195 046,51 zł**.

18. Wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust.1, ich aktualizacja i usuwanie.

Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej, który ma na celu wprowadzenie, przekazywanie, udostępnianie i usuwanie danych.

Pod koniec 2024 r. koordynatorzy wprowadzili szczegółowe dane wszystkich rodzin zastępczych, kandydatów na rodziny zastępcze, dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i ich rodziców oraz usamodzielnianych wychowanków.

II. RODZINNA I INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania rodziców, piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej

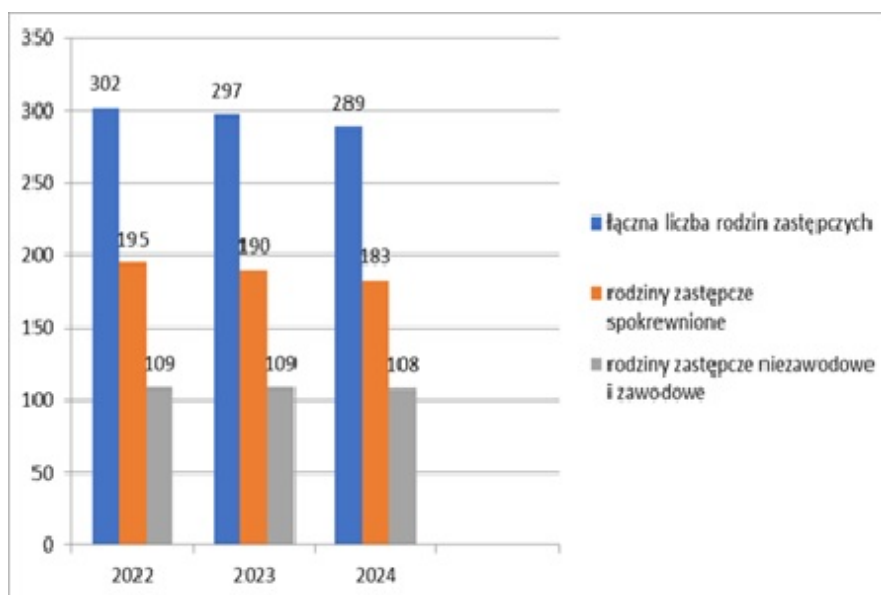
Typy rodzin zastępczych:

1. **spokrewniona** - utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim będących wstępnymi (dziadkami, pradiadkami) lub rodzeństwem dziecka,
2. **niezawodowa** - utworzona przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim niebędących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
3. **zawodowa** - opiekuje się dziećmi niewymagającymi specjalistycznych oddziaływań wychowawczych.

W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie liczego rodzeństwa, liczba dzieci w rodzinie zastępczej może się zwiększyć.

- a) **pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – umieszcza się tu nie więcej niż 3 dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 4 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 4 miesiące lub do zakończenia sprawy o powrót dziecka do domu, o umieszczenie w rodzinie adopcyjnej lub w innych formach pieczy zastępczej,
- b) **specjalistyczna** – w tej rodzinie umieszcza się dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi, wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W tej rodzinie może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci.

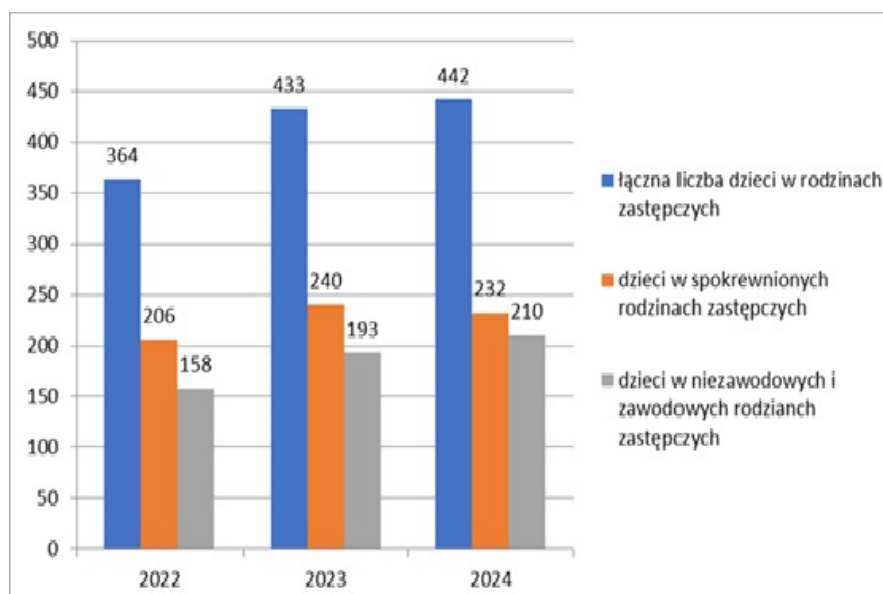
Liczba rodzin zastępczych na terenie miasta Katowice w latach 2022-2024

* dwie rodziny zastępcze pełnią równocześnie funkcję rodziny niezawodowej i spokrewnionej

W 2024 r. cztery rodziny przekształciły się z niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie miasta Katowice w latach 2022-2024.

2. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie miasta Katowice

Na terenie miasta Katowice w 2024 r. funkcjonowały następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

1. Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze prowadzone przez miasto Katowice:

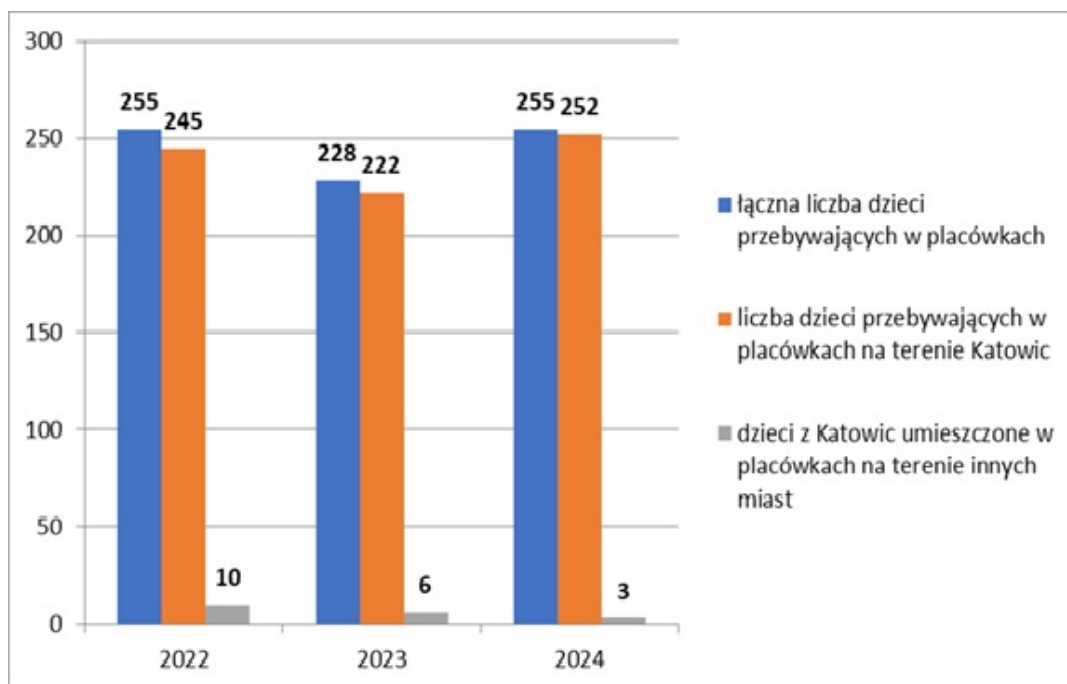
- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 1,
- 2) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 2,
- 3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 3,
- 4) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 4,
- 5) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 5,
- 6) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 6,
- 7) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 7,
- 8) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 8,
- 9) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 9,
- 10) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 10,
- 11) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 11,
- 12) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza DOM 12.

2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze dotowane przez miasto Katowice, prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi Prowincja Katowicka:

- 1) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1,
- 2) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2,
- 3) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej. Przygotowują dzieci do samodzielnego życia w społeczeństwie oraz prowadzą pracę z rodziną naturalną dziecka w celu umożliwienia powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2023

III. KOSZT REALIZACJI ZADAŃ ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W 2024 R.

L.p.	Nazwa wskaźnika	2024
1.	Świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych	5 801 006,42
2.	Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek	961 546,16
3.	Koszty wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób do pomocy w gospodarstwie domowym (ze składkami pracodawcy)	2 076 007,87
4.	Koszty szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzenie grupy wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych	39 170,00 w tym grupa wsparcia 7 880,00
5.	Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach	2 811 950,93
Całkowity koszt		11 689 681,38

IV. PODSUMOWANIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator pieczy zastępczej realizował działania, mające na celu pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej. W perspektywie długofalowej powinno to prowadzić do minimalizowania zjawiska umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ograniczenia liczby dzieci umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Ponadto przyczyni się to także do skrócenia czasu oczekiwania małych dzieci na umieszczenie w stałej rodzinie zastępczej, na przykład po opuszczeniu pogotowia rodzinnego.

W 2024 r. liczba kandydatów wyrażających gotowość uczestnictwa w procesie kwalifikacyjnym i szkoleniach w celu pełnienia funkcji rodziny zastępczej nieznacznie wzrosła w stosunku do 2023 r., na co niewątpliwie ma wpływ szeroko zakrojona kampania promująca rodzicielstwo zastępcze. Jednak spośród kandydatów duża część osób nie dawała rękojmi należytego pełnienia pieczy zastępczej nad dzieckiem lub rezygnowała z procesu kwalifikacji, dlatego nie odnotowuje się znacznego zwiększenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nadal będzie kontynuował realizację zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w głównej mierze nakierowanych na promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.

Kontynuowane będą także działania w zakresie wsparcia istniejących rodzin zastępczych w prawidłowym funkcjonowaniu, poprzez zapewnienie dostępu do usług koordynatora pieczy zastępczej, specjalistów i rodzin pomocowych, organizowanie grup wsparcia oraz szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze. Dużym zainteresowaniem cieszyły się propozycje wspólnych spotkań adresowane do rodzin zastępczych, np. spotkania w ramach Kawiarenki dla rodzin zastępczych, obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, czy obchody Dnia Dziecka.

W 2025 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował działania zarówno wspierające obecnie funkcjonujące rodziny zastępcze, jak też nakierowane na pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Sporo uwagi zostanie poświęcone szkoleniom podnoszącym kwalifikacje i rozwijającym kompetencje rodzin zastępczych. Nadal będzie podnoszona jakość usług świadczonych w zakresie wsparcia dedykowanego rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom. Planuje się wdrożenie wieloaspektowego i wielopłaszczyznowego systemu wsparcia rodzin zastępczych, który byłby odpowiedzią na zgłaszane przez środowisko rodzin zastępczych problemy i potrzeby oraz który jednocześnie przyczyniłby się do wzrostu atrakcyjności i zainteresowania rodzicielstwem zastępczym wśród mieszkańców naszego miasta.